

Nikean uskontunnustus

Kolmas uskonkappale

Leena Laurinkari

Ilo historiallisen pitkästä yhteisestä
tunnuksesta, joka ei ole määritelmä,
vaan **kiitoslaulu**,
joka pyrkii kunnioittamaan
Pyhän Kolminaisuuden salaisuutta.

**Uskontunnustus on
Jumalan pelastustekojen ylistämistä.**

**Uskontunnustus on lat. symbolum, symboli,
tunnus, josta kristillinen kirkko tunnustetaan.**

Sarjakuva: Erkki Kuusanmäki

Nikean kirkolliskokouksessa keskusteltiin kiivaastikin Jumalan olemuksesta. Käsitteitä oli monia, mutta lopulta päästiin yhteisymmärrykseen siitä, miten kolme voi olla yksi ja yksi kolme. (kuvan symboliikasta tarkemmin seuraavassa diassa)

<https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/nikean-kirkolliskokouksen-juhlavuosi>

* Keisari Konstantinus Suuri kutsui Nikean kirkolliskokouksen koolle, sillä hän halusi ratkoa kristinuskon erimielisyyksiä. Kokoukseen kutsuttiin eri puolilta maailmaa kirkon johtajia eli piispoja. Kuvassa Rooman valtion edustaja sotilaspuvussa ottaa vastaan ”opetusta” kolminaisuusopista.

* Kirkon johtohenkilöt eli piispat saapuivat Nikean kirkolliskokoukseen eri puolilta maailmaa. Toiset piispoista saattoivat olla hyvinvoivia, mutta toiset elämän runteleimia. Kristittyjen vainot olivat virallisesti päättyneet vuonna 313 Milanon ediktiin, mutta edelleen Rooman valtakunnan reuna-alueilla kristityt saattoivat kohdata väkivaltaa ja syrjintää.

* Kirkon johtajien näkemyksen Jumalan olemuksesta vaihtelivat. Kuvassa kunkin piispan pään päällä oleva iso symboli kuvaa sitä, mitä Jumalan persoonaa hän korostaa ajatuksissaan. Nikean kirkolliskokouksen suurin anti oli se, että siellä muotoiltiin ajatus kolmiyhteisestä Jumalasta, jolla on yksi olemus, mutta kolme persoonaa: Isä, Poika ja Pyhä Henki.

vuonna 325

- Me uskomme Pyhään Henkeen.

vuonna 381

- Me uskomme Pyhään Henkeen, Herraan ja eläväksi tekijään, joka lähtee Isästä ja Pojasta, jota yhdessä Isän ja Pojan kanssa kumarretaan ja kunnioitetaan ja joka on puhunut profeettojen kautta. Uskomme yhden, pyhän, yhteisen ja apostolisen kirkon. Tunnustamme yhden kasteen syntien anteeksiantamiseksi, odotamme kuolleiden ylösnousemusta ja tulevan maailman elämää.

Kolmannen uskonkappaleen muotoutumiseen vaikuttaneita teologeja

Athanasioksen kuoltua 373

→Basileios Kesarealainen (Suuri 329-379)

→Gregorios Naziansilainen (Teologi 329-390)

→Gregorios Nyssalainen (n.331-396), kirja Pyhästä Hengestä

Gregorios Nyssalainen saarnasi konsiilin isille:

”Kun joku on keskipäivän aikaan tiellä, aurinko porottaa kuumiin säteihin hänen päätänsä - - . Jos hän löytää lähteen, joka pulppuaa puhdasta, kirkasta vettä, istuuko hän veden ääreen miettimään filosofin tavoin sen olemusta, kyselemään ”mistä?”, ”kuinka?”, ”minkä kautta?”. Niin menettelevät tyhjän puhujat. Eikö hän jätä kyselemistä sikseen, kumarru veteen, kostuta huuliaan, sammuta janoaan, elvytä kuivaa suutaan, tyydytä kaipaustaan ja kiitä Häntä, joka on suonut tämän lahjan? Tee sinäkin niin kuin janoinen tekee! (G.N.)

Niin on usko Pyhään Henkeen tarkoitettu ehyesti eletäväksi ja ylistäen lausuttavaksi, ei rikki analysoitavaksi. Mutta harhojen uhatessa on meidänkin pakko tutkia tunnustuksen kolmatta kohtaa, myös noita Gregorioksen väheksymiä kysymyksiä tehden.

(J. Thurén ja L. Thurén Kristillinen usko, Nikean tunnuksen opas, 2017)

Khalkedonin kirkolliskokous 451,
500 osallistujaa,
toimi edellisten kokousten vahvistajana
ensimmäisen vuosituhannen merkittävimpiä
kirkolliskokouksia

Ja Pyhään Henkeen

Raamattu puhuu paljon Pyhästä Hengestä, mutta ei missään uskosta Pyhään Henkeen. UT ”Uskoa johonkuhun tarkoittaa uskomista Kristukseen.

*Jumala luo, Sana on luomisen väline, ja Jumalan henki liikkuu vetten yllä.

*Jeesuksen kaste

*Lähetyskäsky

Herraan ja eläväksi tekijään

Hellenistisen juutalaisuuden tekemän erottelun mukaan herra (JHVH/Kyrios) tarkoittaa Jumalaa hallitsijana, mutta Jumala (elohim/theos) tarkoittaa häntä luojana, elämän ja kaiken hyvän antajana. Samat kaksi puolta Nikean uskontunnustus ottaa esiin Hengen toimintana.

2.Kor. 3:17 ”Herra on Henki”.

Nikeassa alettiin siis puhua Jumalalasta kolmena hypostaasina, latinaksi subsistentia, yksilöllinen olento (ei jonkin osa). Toinen termi kreikaksi prosopon, latinaksi persoona, josta tulee suomenkielinenkin sana persoona.

***Kristillisessä teologiassa *persoona* ei tarkoita itsenäistä yksilöä, kuten nykykielessä.**

*** Se tarkoittaa **tapaa olla olemassa** Jumalan olemuksessa.**

*** Persoonat **eivät jaa Jumaluutta**, vaan **kukin on Jumaluus kokonaan**, mutta eri tavoin.**

Koska henki on persoona, häntä sopii kunnioittaa puhuttelulla Herra (Domine) niin kuin Isää ja Poikaa.

Tämän puuttuminen alkutekstistä on merkki Nikean Tunnustuksen kompromissiluonteesta.

UT ei sano Pyhää Henkeä herraksi. Kreikan to Kyrios on joka tapauksessa merkitsee ”se, mikä hallitsee” hallitseminen ja eläväksi tekeminen.

Ps. 104;30 ”Kun sinä lähetät henkesi, se luo uutta elämää, näin uudistat maan kasvot.

Joh. 6:63 Henki yksin tekee eläväksi.

Eläväksi tekijä on kreikaksi yksi sana, zoopoion, kirjaimellisesti elämäntekijä, se, joka antaa elämän. Tämä on yksi tapa sanoa, että Pyhä Henki on Jumala, sillä vain Jumala voi antaa elämän.

Hän lähtee Isästä (ja Pojasta)

Jeesuksen opetus on Joh. 15:26 ”Totuuden Henki , joka lähtee Isän luota” Lähtemisestä tulee näin kolminaisuusteologiassa tekninen termi, jota käyteään hengen alkuperästä Isässä.

Nikean tunnustuksen ”lähtee ulos” käännettiin latinaksi ”astuu esiin” Idässä Gregorios Nazianzalainen puhuu kahdesta asiasta; henki lähtee yksin Isästä ikuisuudessa, mutta ”meidän Vapahtajamme ilmoittaa hänet” ajassa. Läntinen käsite ”astuu esiin” ei jätä tilaa tälle erottelulle.

Filioque on latinaa ja tarkoittaa 'ja Pojasta'.

Filioque-lisäys ja siitä seurannut Filioque-kiista liittyvät idän ja lännen kirkkojen väliseen erimielisyyteen Nikean uskontunnustuksen tekstistä.

Filioque-lisäys oli merkittävässä osassa katolisen ja ortodoksisen kirkon suuressa skismassa, joka johti kirkkojen eroon. Ortodoksit eivät hyväksyneet lisäystä.

Ero oli monisatavuotinen prosessi, jonka tärkein askel oli vuonna 1054 tehdyt paavin lähettilään ja Konstantinopolin patriarkan vastavuoroiset pannaanjulistukset, jotka purettiin vasta vuonna 1965.

Jota yhdessä Isän ja Pojan kanssa kumarretaan ja yhdessä kunnioitetaan

Kreikan sanaa syn, ”jonkin kanssa” tai ”yhdessä”; *synteesi, sinfonia, sympatia*, esiintyy uskontunnustuksessa kolme kertaa. Isää, Poikaa ja Pyhää Henkeä kunnioitetaan yhdessä yhtäläisellä ja erottelemattomalla kunnioituksella.

Ja joka on puhunut profeettojen kautta

Paavali lainaa profeetta Jesajan kirjaa, hän toteaa sen olevan Pyhän Hengen puhetta. Eikä tässä kaikki. Apostolit nimittäin selvästi ajattelevat, että kun he lainaavat profeettoja, Pyhä Henki puhuu TÄNÄÄN.

Tämä on osalle kristikuntaa peruste siihen, että seurakunta vastaa jumalanpalveluksessa raamatunlukukappaleen jälkeen: Tämä on Jumalan sana. Pyhä Henki, eläväksi tekijä, antaa meille ikuisen elämän ennen kaikkea niin, että hän lahjoittaa meille Jumalan sanan. Raamattu; jumalallisesti inspiroitunut eli ”Jumalan hengittämä”

Uskomme yhden, pyhän, yhteisen ja apostolisen kirkon.

Kolmannen uskonkohdan käänne on siirtyminen Pyhän Hengen olemuksesta hänen työhönsä ihmisten kesellä. Pyhän Hengen työn paikka on kirkko, Kristuksen ruumis.

Kirkko on yhteisö, ei mikään yhdistys, pyhien yhteisö, jonka pyhyys perustuu siihen, että Pyhä Henki kokoaa sen yhteen ja pyhittää sen Pyhällä Hengellä.

Uskontunnustus kuvaa Kristuksen ruumista neljällä adjektiivillä

- 1) kirkko on yksi
- 2) kirkko on pyhä
- 3) kirkko on katolinen
- 4) kirkko on apostolinen

Tunnustamme yhden kasteen syntien anteeksiantamiseksi.

On vain yksi kaste, koska on vain yksi pyhä katolinen kirkko kautta maailman ja se on perustettu apostolien opettaman uskon perustalle.

Apostoli Paavali sitoo nämä yhteen, kun hän puhuu efesolaiskirjeessä 4:5 :”yhdestä Herrasta, yhdestä uskosta, yhdestä kasteesta.

Uskontunnustus liittää kasteen
anteeksiantamiseen, koska se liittää kasteen
Kristukseen.

Kun meillä on uusi elämä Kristuksessa, meistä
tulee osallisia kaikesta, mikä kuuluu hänelle-
myös syntien anteeksiantaminen, vanhurskaus,
pyhitys, lunastus ja iankaikkinen elämä.
(1.Kor.1:30).

Odotamme kuolleitten ylösnousemusta

Ylösnoussut Jeesus on ”esikoinen niiden joukosta, jotka ovat kuolleet” (1 Kor.15:20-22)

”Sillä niin kuin kaikki kuolevat Aadamissa, niin myös kaikki tehdään eläviksi Kristuksessa.”

Ja tulevan ajan elämää

tarkoittaa uskontunnustuksessa samaa kuin Raamatun käyttämä termi, joka käännetään ”iankaikkiseksi elämäksi”

Iankaikkinen on käänнос kreikan kielen sanasta aion ”aikakausi”, voitaisiin siis kääntää aikakausien elämä. Ilmaisuu viittaa tarkkaan ottaen siihen aikaan, joka alkaa, kun Kristus ilmestyy kunniassa ikuisessa valtakunnassaan.

Nikea on kestänyt ajan hammasta hämmästyttävän hyvin!

Aatteellisesti monimuotoisessa ajassamme se toimii yhä kiitoslauluna, taistelulippuna, opasviittana ja rajapyykkinä, joka kiteyttää tiivistetysti historiallisen kristinuskon perusvakaumuksen. (piispa Jolkkonen SS 22.9.25)

Pyhä Henki virsien sanoituksissa

133:3

Halleluja! Myös Hengelle
ylistys nouskoon Pyhälle
täydestä sydämestä.
Hän kristikunnan pyhittää,
sen uuteen toivoon synnyttää
ja eksymästä estää.
Pyhä, pyhä! soikoon maassa,
taivahassa. Halleluja!
Herra liitossaan on luja.

128:4

Oi Pyhä Henki, Jumala
ja parhain lohduttaja,
totuuteen meitä johdata,
oikea opettaja.
Suo meille rauha sydämeen
ja liitä meidät Kristukseen
nyt, aina, iäisesti.

135:3

Henkensä hän heikoille suo
ja keskellemme lämpöä luo.
Taivas jo on luonamme näin.
Herraa me tahdomme kiittää.
Herralle riemulla tahdomme kiittää.
laulamme kiitosta.
Herra, me kiitämme nimeäsi.

Herra, me kiitämme nimeäsi.

727:4

Me ylistämme Henkeä,
ihmettä, salaisuutta.
Hän elämän tuo ylhäältä,
sanalla luo hän uutta.
On kaiken yllä kirkkaus,
ja Hengen voima, valkeus
luo tietään kaikkialle.